

Informație

privind rezultatele activității Ministerului Finanțelor pe parcursul anului 2013 și direcțiile de activitate pentru anul 2014

I. Politica fiscală și vamală

1.1. Măsurile de politică fiscală și vamală pentru anul 2013: premise, priorități, impact

Obiectivele generale ale politicii fiscale și vamale pentru anul 2013 au urmărit scopul armonizării legislației naționale privind impozitarea la ACQUIS-ul comunitar, sporirii veniturilor la buget și simplificării administrării fiscale, relaxării agenților economici în aspect de desfășurare a activității, diminuării proporțiilor de evaziune fiscală și vamală, consolidării și eficientizării utilizării resurselor financiare publice.

Principalele măsuri de politică fiscală și vamală implementate pe parcursul anului 2013 și impactul estimat al acestora:

- majorarea tranșelor de venit impozabile, precum și a scutirii anuale personale, scutirii anuale personale majore și scutirii anuale pentru persoanele întreținute, prin ajustarea acestora la rata inflației prognozată pentru anul 2013 (-84,6 mil.lei);
- anularea scutirii de TVA și taxa vamală la mijloacele fixe depuse în capitalul social al agenților economici (+213 mil.lei);
- introducerea cotei standard a TVA de 20% pentru zahăr și producția agricolă primară în schimbul cotei reduse a TVA de 8%, cu restituirea directă (în cazul producției agricole primare) a diferenței dintre 20% și 8% din veniturile bugetului de stat (+79,4 mil.lei);
- majorarea cotei reduse a TVA pentru gazele naturale și gazele lichefiate, de la 6% la 8% (+117 mil.lei);
- modificarea structurii și mărimii cotelor accizelor pentru articolele din tutun și producția alcoolică (+394,8 mil.lei);
- indexarea cotelor accizelor pentru combustibili la coeficientul de creștere anuală a produsului intern brut nominal prognozată pentru anul respectiv față de anul precedent (+175,4 mil.lei);
- majorarea cotelor accizului pentru autoturismele cu termenul de exploatare mai mare de 7 ani, cu 5% pentru fiecare an de exploatare ce depășește 7 ani, concomitent cu extinderea cotelor suplimentare ale accizului pentru autoturismele cu termenul de exploatare între 7 și 10 ani (+194,9 mil.lei);
- revederea mărimii taxelor rutiere (+238,8 mil.lei);
- introducerea vinietei (+42,8 mil.lei).

Astfel, ca urmare a implementării măsurilor de politică fiscală impactul estimat asupra veniturilor publice pentru anul 2013 constituie suma de 1,4 miliarde lei.

Totodată, în anul 2013 au fost formulate și aprobate **măsurile de politică fiscală și vamală pentru anul 2014**, și anume:

- majorarea tranșelor de venit impozabile, precum și a scutirii anuale personale, scutirii anuale personale majore și scutirii anuale pentru persoanele întreținute, prin ajustarea acestora la rata inflației prognozată pentru 2014;

- permiterea spre deducere și neimpozitarea cu impozitul pe venit și TVA a plăților aferente cheltuielilor suportate și determinate de angajator pentru transportul, hrana și studiile profesionale ale angajatului;
- permiterea spre deducere a cheltuielilor achitate de contribuabili în decursul anului fiscal sub formă de taxe de alocații financiare destinate activității sindicatelor în limita de 0,15% din fondul de retribuire a muncii;
- scutirea de impozitul pe veniturile sub formă de royalty ale persoanelor fizice în vîrstă de 60 de ani și mai mult, din domeniul literaturii și artei, precum și pe veniturile obținute din proiectele și granturile internaționale, care contribuie la dezvoltarea durabilă a sferei învățămîntului și cercetării;
- acordarea dreptului persoanelor fizice – cetățeni de a dispune asupra destinației sumei de pînă la 2% din suma calculată la buget a impozitului pe venit din salariu pentru susținerea organizațiilor necomerciale de utilitate publică și instituțiilor religioase;
- introducerea impozitului pe veniturile obținute din livrarea producției agricole primare de către persoane fizice – cetățeni, prin reținere finală la sursă, în mărime de 2%;
- prelungirea termenului de plată a TVA și taxei vamale cu 180 zile la importul materiei prime, materialelor, accesoriilor, ambalajului primar și articolelor de completare utilizate la fabricarea în exclusivitate a mărfurilor destinate exportului;
- introducerea scutirii de TVA la importul și/sau livrarea pe teritoriul Republicii Moldova a tractoarelor agricole de la poziția tarifară 870190 și tehnicii agricole de la pozițiile tarifare 842481910, 8432, 843320, 843330, 843340, 843351000, 843352000, 843353, 843359, 8436, 8437, fără drept de comercializare, transmitere în arendă, locațiune, uzufruct, leasing operațional sau financiar, pe parcursul a 3 ani, precum și a mărfurilor de la pozițiile tarifare: 7201,7204;
- introducerea scutirii de TVA și taxă vamală la importul și livrarea pe teritoriul Republicii Moldova a deșeurilor și resturilor de pile, baterii de pile și de acumulate electrice, inclusiv pile și baterii de pile electrice uzate și acumulate electrice uzate (poziția tarifară 8548 10);
- introducerea scutirii de TVA la importul și/sau livrarea utilajului și tehnicii pentru întreprinderile din domeniul de colectare, prelucrare, reciclare a deșeurilor menajere, utilizate nemijlocit în domeniul de activitate ale acestora;
- introducerea scutirii de TVA la efectuarea lucrărilor de construcție și montaj a parcurilor eoliene și a parcurilor fotovoltaice;
- reintroducerea scutirii de TVA și taxă vamală pentru activele materiale pe termen lung, utilizate nemijlocit la fabricarea produselor, la prestarea serviciilor și/sau executarea lucrărilor, destinate includerii în capitalul statutar (social), fără drept de comercializare, transmitere în arendă, locațiune, uzufruct, leasing operațional sau financiar, pe parcursul a 3 ani;
- reintroducerea cotei reduse a TVA de 8% pentru producția agricolă primară produsă și/sau livrată pe teritoriul RM și zahărul din sfeclă de zahăr produs, importat și/sau livrat pe teritoriul RM;
- ajustarea la rata inflației prognozată pentru anul 2014 a cotelor accizelor stabilite în sume fixe (pozițiile tarifare: 220300, 2403, 280430000, 280440000, 2205, 220600, 2207, 2208, 870321, 870322, 870323, 870331, 870332, 7113);

- indexarea cotelor accizelor pentru produse petroliere (benzina, motorina și derivații acestora, păcura, gazele lichefiate) la coeficientul de creștere anuală a produsului intern brut nominal prognozată pentru anul 2014 față de anul 2013;
- modificarea mărimii cotei accizului pentru țigăretele cu filtru, de la 45 lei + 24% la 75 lei + 24% și pentru țigăretele fără filtru, de la 30 lei la 50 lei;
- anularea accizului pentru alcoolii și derivații lor, care sunt utilizați în industria non-alimentară (pozițiile tarifare: 290519000-290549, 2906, 3302, 321210, 321290);
- micșorarea cotei accizului pentru autoturismele cu piston alternativ cu aprindere prin scînteie (capacitatea cilindrică de peste 3000 cm³) și cele cu aprindere prin compresie (capacitatea cilindrică de peste 2500 cm³), de la 3,5 euro/ cm³ la 2,0 euro/ cm³;
- reintroducerea sistemului de plafonare a taxelor locale, prin stabilirea cotelor maxime ale acestora în Codul fiscal;
- revederea structurii sistemului de taxe locale, prin excluderea taxei de la posesorii de câini, taxei pentru parcaj și taxei pentru evacuarea deșeurilor;
- revizuirea conceptului de Agent Economic Autorizat (AEO), orientat spre transparență și reducerea restricțiilor comerciale;
- reglementarea conceptelor de proceduri simplificate și a culoarelor de control vamal;
- majorarea limitei neimpozabile, de la 200 la 300 euro, a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova de către cetățeni, fără achitarea TVA, accizei, taxei vamale și taxei pentru efectuarea procedurilor vamale;
- majorarea bazei de calcul și modificarea perioadei de achitare a drepturilor de import (TVA, accizei, taxei vamale și taxei pentru efectuarea procedurilor vamale) în cazul punerii în liberă circulație a unui obiect al leasingului;
- introducerea dreptului de a importa pentru agricultură tractoare uzate cu termenul de pînă la 20 de ani (în prezent – 12 ani).

Suplimentar, pe parcursul anului au fost întreprinse măsuri de extindere a relațiilor bilaterale, prin prisma Convențiilor pentru evitarea dublei impuneri, și anume:

- a fost negociată în a doua rundă și parafată Convenția între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Malta pentru evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit;
- a fost semnată și ratificată Convenția între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turkmenistan pentru evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit și pe proprietate.

1.2. Administrarea fiscală: reglementări, evoluții, rezultate și performanțe

De rînd cu modificările și completările cadrului normativ relevant domeniului administrării fiscale, pe parcursul anului 2013 a fost consolidat cadrul normativ departamental privind urmărirea și stingerea obligației fiscale, administrarea impozitelor și taxelor, etc.

Metodele indirecte de estimare a venitului impozabil au fost introduse ca un instrument eficient de luptă împotriva evaziunii fiscale. Începând cu anul 2013 au fost inițiate procesele de colectare a informației de la sursele indirecte și de aplicare a metodelor indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanelor fizice. Ca sursă au servit informațiile furnizate de către instituțiile financiare, companiile turistice, deținătorii de registre ale deținătorilor de valori mobiliare, notari, angajatori ai persoanelor fizice, care prezintă informația despre salarii și alte venituri ale angajaților, declarațiile de venit, prezentate de persoanele fizice. Informația colectată servește ca bază pentru evaluarea riscurilor.

Pentru analiză au fost selectate primele 60 persoane fizice care au admis cele mai mari diferențe între cheltuielile înregistrate și veniturile obținute. Ulterior, au fost selectate 30 persoane pentru verificarea fiscală prealabilă, cu înștiințarea obligatorie a persoanei fizice. La moment sunt inițiate 7 controale fiscale, și se lucrează la 23 de cazuri de verificare prealabilă.

Pe parcursul anului, Serviciul Fiscal de Stat (SFS) s-a orientat spre **modernizarea tehnologiilor informaționale și** implementarea tehnologiilor informaționale avansate, optimizarea procesului de gestiune și procesare a datelor cu caracter fiscal, facilitarea schimbului de informații și documente între contribuabili și SFS, între SFS și autoritățile publice, care accesează resursele informaționale fiscale, etc.

Astfel, drept rezultat au fost obținute o serie de realizări, care au contribuit la modernizarea actului de administrare fiscală și, anume, a fost implementat:

- Sistemul Informațional Automatizat (SIA) „Evidența formularelor tipizate de documente primare cu regim special”, care permite eliberarea, înregistrarea și restituirea formularelor tipizate de documente primare cu regim special, cum ar fi: actul de achiziție a mărfurilor; actul de achiziție a serviciilor de locațiune și a cheltuielilor aferente; bonul de plată; 1 SF – chitanță de recepție a plăților nefiscale; 2 SF – chitanță de recepție a plăților fiscale; factura și anexa la factură; foaia de parcurs. La momentul actual sistemul este utilizat de către 161 de funcționari fiscali din cadrul SFS.

- SIA „Colectarea informațiilor din surse indirecte”, care asigură circulația informației de la sursele indirecte către SFS și permite raportarea cu privire la mijloacele bănești deținute de persoanele fizice. În prezent se asigură prezentarea informației de către 5 surse indirecte: notarii publici și persoanele care desfășoară activitate notarială, instituțiile financiare și deținătorii de registre ale deținătorilor de valori mobiliare, companiile turistice și companiile de asigurări.

- SIA „Comandarea on-line a formularelor tipizate”, care permite solicitarea cantității necesare de formulare tipizate de la distanță, printr-un click și presupune o singură deplasare la punctul de eliberare a formularelor tipizate. Prin intermediul acestui sistem contribuabilii au posibilitatea de a completa, semna și transmite SFS comanda privind numărul necesar de documente primare; de a vizualiza informația transmisă; recepționa recipisa și bonul de plată. Concomitent serviciul oferă funcționarilor fiscali posibilitatea de a crea lista și graficul de prezentare a agenților economici la oficiile de eliberare a formularelor. În acest mod, contribuabilii care vor comanda on-line formulare tipizate vor fi înștiințați despre data, ora și locul unde vor

fi eliberate documentele necesare. Sistemul poate fi accesat de toți agenții economici din Republica Moldova, care dețin semnături electronice. În prezent sistemul informațional este utilizat de către 284 funcționari fiscali și 12691 agenți economici.

- serviciul web „Verificarea facturii fiscale în Registrul general electronic al facturilor fiscale”- presupune verificarea facturii fiscale de către contribuabil, după serie, număr și data eliberării stabilind existența acesteia în SIA „Registrul general electronic al facturilor fiscale”, fiind disponibil pe portalul serviciilor fiscale electronice www.servicii.fisc.md.

- SIA „Registrul electronic a cererilor și deciziilor privind restituirea TVA”, care acordă posibilitatea monitorizării on-line a procesului de examinare a cererilor de restituire a TVA la orice etapă pînă la emiterea deciziei. Din momentul lansării pînă în prezent, sistemul este utilizat de către 214 funcționari fiscali, fiind înregistrate 1320 cereri.

- modulul „Cererea de restituire a supraplății impozitului pe venit” în SIA „Declarația electronică”, fiind destinat persoanelor fizice. Pe parcursul anului 2013 au fost primite 421 cereri și emise 367 decizii.

În scopul extinderii ariei de utilizare a serviciilor electronice guvernamentale pentru contribuabili, în colaborare cu Centrul de Guvernare Electronică, au fost inițiate lucrări de implementare a achitărilor on-line (MPay) pentru impozitul pe venit (integrarea cu serviciul Declarația electronică pentru persoane fizice) și impozitul pe bunurile imobiliare (integrarea cu serviciul Fișa imobilului) precum și integrarea serviciului M-sign în serviciul „Declarația electronică” destinat persoanelor fizice și SIA „Comandarea on-line a formularelor tipizate”.

Contracarea evaziunilor fiscale

Identificarea agenților economici **cu risc sporit de evaziune fiscală**, stabilirea instrumentelor necesare a fi aplicate, asigurarea aplicării eficiente a acestora a constituit una din liniile directorii ale SFS.

Pe parcursul anului 2013, au fost instituite și/sau prelungită activitatea a 2472 posturi fiscale la agenți economici, care au fost selectați conform criteriilor de activitate sectorială, precum și la întreprinderi cu risc sporit de documentare a tranzacțiilor fictive și comiterea eventualelor fraude fiscale.

În scopul optimizării procedurii de eliberare a formularelor facturilor fiscale plătitorilor TVA, a fost elaborată lista contribuabililor ce prezintă risc pentru administrarea TVA, cărora formularele respective li se eliberează cu întreprinderea măsurilor de verificare și examinare a cererilor stabilite de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat (IFPS), fiind modificat și regulamentul-cadru privind principiile generale de instruire și funcționare a posturilor fiscale.

O atenție deosebită a fost acordată monitorizării sectoriale a activității agenților economici, fiind identificate sectoarele economiei naționale cu risc sporit de evaziune fiscală, și anume în domeniul jocurilor de noroc, comerțului în piețe, transporturilor auto, alimentației publice, prestării anumitor servicii.

Ca urmare a verificărilor activității agenților economici, de către IFPS au fost recepționate și remise organelor de drept 131 materiale pe cazuri de evaziune fiscală, valoarea prejudiciului calculat constituind 369,2 mil. lei. Din totalul materialelor remise, în 24 cazuri a fost inițiată urmărire penală, iar într-un caz a fost emisă

ordonanță de refuz a începerii urmăririi penale. Restul materialelor sunt în procedură de examinare.

Rezultatele implementării Programului de conformare pentru anul 2013

Întru executarea Programului de conformare a contribuabililor pentru anul 2013 și a Programului activității de control a SFS pentru anul 2013, în baza Modelului gestionării riscurilor de conformare a agenților economici, a fost întocmită o lista din 2014 contribuabilii, care urmau a fi supuși monitorizării în anul 2013 de către inspectoratele fiscale de stat teritoriale (IFST) cu scopul asigurării conformării contribuabililor ce activează în domeniul **comerțului cu ridicata și amănuntul, industriei prelucrătoare, transportului și comunicațiilor și construcțiilor.**

Analizând rezultatele programului de conformare efectuată de către IFST în anul 2013 s-a constatat, că în **total**, sumele achitate la bugetul public național în anul 2013 constituie 1179,8 mil. lei, ceea ce este cu 209,9 mil. lei mai mult comparativ cu anul precedent – majorarea cu 22% inclusiv, industria prelucrătoare – cu 15%, comerț cu ridicata și amănuntul – cu 24%, transporturi și comunicații – cu 15% și construcții – cu 27%.

Controlul fiscal

Potrivit situației din 31 decembrie 2013, în total pe republică, la evidență se află 681591 contribuabili, dintre care persoane juridice - 116587, gospodării țărănești - 505927 și întreprinderi individuale - 59077.

În perioada de raportare au fost efectuate 74029 controale fiscale, ceea ce este cu 10502 controale fiscale mai mult (cu 17%), comparativ cu anul precedent (63527 controale fiscale).

Referitor la controalele planificate a fi efectuate prin metoda verificării totale se constată că numărul acestora s-a micșorat cu 705 controale sau 52% (656 - în anul 2013 comparativ cu 1361 - în anul 2012).

Pe parcursul anului 2013, urmare a controalelor fiscale efectuate au fost calculate suplimentar la buget impozite, taxe și alte plăți în sumă totală de **653,1 mil. lei**, inclusiv sancțiuni - **362,1 mil. lei**. În comparație cu anul 2012 au fost calculate impozite și sancțiuni în sumă de 596 mil. lei (inclusiv sancțiuni fiscale în sumă de 344,7 mil. lei), ceea ce este cu **57,1 mil. lei** sau cu **10% mai mult**.

În perioada de gestiune, de către agenții economici a fost solicitată spre restituire TVA în sumă de 2144,9 mil. lei, din care s-a acceptat spre restituire doar 1898,9 mil. lei sau 88,5%. Acest fapt este urmare a nerespectării de către agenții economici a prevederilor privind confirmarea documentară a livrărilor la export, în speță ce țin de neconfirmarea recepționării mărfurilor prin poștă sau a beneficiarului la exportul de servicii etc.

Pe parcursul anului 2013, au fost solicitate spre restituire accize în sumă de 182,6 mil. lei, din care s-a acceptat 181,5 mil. lei sau 99,4 %.

În rezultatul controalelor fiscale efectuate, din suma totală calculată pentru anul 2013, au fost încasate impozite, taxe, majorări de întârziere în sumă totală de 180,1 mil. lei, inclusiv sancțiuni fiscale în sumă de 96 mil. lei. În comparație cu perioada

similară a anului 2012 s-au încasat impozite și sancțiuni mai puțin cu 16,7 mil. lei sau cu 9%.

1.3. Administrarea vamală: reglementări, evoluții, rezultate și performanțe

În anul 2013, au fost implementate noi mecanisme și instrumente performante de administrare vamală în vederea eficientizării controlului mărfurilor de risc, a corectitudinii acordării facilităților fiscale și vamale, depistării schemelor ilicite de eschivare de la plata impozitelor.

Începând cu 1 ianuarie 2013, a fost pus în aplicare Regulamentul cu privire la procedurile simplificate de vămuire, care oferă agenților economici mai multe avantaje ce răspund pe deplin așteptărilor importatorilor / exportatorilor / transportatorilor și prevede 4 categorii de simplificări: 1) agent economic cu risc scăzut; 2) agent economic cu vămuire la domiciliu; 3) agent economic credibil; 4) transportator de încredere.

Astfel, dacă în 2010 de procedurile simplificate au beneficiat 4 companii, actualmente beneficiază 60 de companii, ceea ce constituie circa 15% din totalul declarațiilor vamale. Lista simplificărilor vamale acordate include: traversarea frontierei vamale în regim prioritar, pe o linie specială pentru agenții economici autorizați; reducerea numărului de controale fizice; reducerea numărului de acte prezentate la vămuirea mărfurilor; efectuarea vămuirii în mod prioritar; posibilitatea vămuirii mărfurilor, în zilele de odihnă și în afara orelor de program; exonerarea de la controlul vamal nedistructiv.

Pe parcursul anului 2013 au fost întreprinse măsuri de liberalizare a exportului, în special prin acordarea posibilității declarării exportului direct la postul vamal de frontieră sau la orice post vamal intern din raza localității, excluderea necesității completării declarației vamale de tranzit, extinderea programului de muncă a posturilor vamale, reducerea duratei de vămuire pe culoarul verde prin stabilirea termenului maxim de 20 minute. Noile proceduri de simplificare a formalităților vamale promovate au avut un impact pozitiv asupra participanților la comerțul exterior și prin reducerea timpului și costurilor aferente suportate de operatorii economici, reducerea numărului de acte vamale ce urmează a fi perfectate la import/export/tranzit, precum și minimizarea contactului direct între lucrătorul vamal și declarant, un factor decisiv în contextul măsurilor anticorupționale.

Activitatea pe dimensiunea antifraudă s-a realizat în strânsă colaborare cu autoritățile vamale din țările vecine.

În primele 11 luni ale anului 2013, s-a dublat și numărul proceselor contravenționale întocmite de către Serviciul Vamal - 4491, fiind aplicate amenzi în valoare de circa 20 mil. lei, în raport cu anul 2009, când au fost întocmite doar 2420 procese contravenționale și aplicate amenzi în valoare de 10 mil. lei.

Concomitent, în primele 11 luni ale anului 2013 de către Serviciul Vamal au fost instrumentate - 261 cauze penale de contrabandă sau eschivarea de la plățile vamale, comparativ cu 2009 – 142 cauze penale.

Totodată, valoarea obiectului infracțiunii de contrabandă și eschivării de la plățile vamale a constituit circa 59 de milioane lei, iar în 2009 doar circa 9 milioane lei.

II. Politici bugetare

2. 1. Politica bugetară și procesul bugetar: premise, priorități, impact

Obiectivele politicii bugetare pentru anul 2013, cât și pe termen mediu au fost orientate spre asigurarea stabilității bugetului public național, crearea unui cadru bugetar-fiscal previzibil și menținerea deficitului bugetar la un nivel rezonabil.

Pentru atingerea acestor obiective și ținând cont de evoluțiile economice din anul 2013, mersul executării bugetului și necesitățile prioritizării programelor de cheltuieli cu încadrarea acestora în estimările actualizate ale cadrului de resurse au fost elaborate și prezentate Guvernului propuneri pentru modificarea și completarea Legii bugetului de stat pe anul 2013 care a fost adoptată de către Parlament la data de 15.11.2013. (În afară de aceasta, la inițiativele legislative înaintate de deputați în Parlament au fost elaborate 6 proiecte de lege privind modificarea și completarea Legii bugetului de stat pe anul 2013). Astfel, fiind evitate blocaje financiare în sistemul bugetar.

Procesul bugetar pentru anul 2014 a fost lansat conform calendarului stabilit. În cadrul ședințelor Grupului Coordonator CBTM a fost acceptată varianta de prognoză a indicatorilor macroeconomici pe anii 2014-2016 din 28.02.2013, au fost aprobate obiectivele politicii fiscale și vamale și politicii de administrare fiscală și vamală, care au servit drept bază pentru estimarea cadrului de resurse, precum și pregătirea propunerilor pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Însă, în luna iunie a anului 2013, de către Ministerul Economiei a fost elaborat un nou scenariu al estimărilor indicatorilor macroeconomici pe anii 2014-2016, iar politica bugetar-fiscală și vamală a fost supusă din nou dezbaterilor publice, fiind finalizate în luna noiembrie. Prin urmare, perioada de elaborare a CBTM (2014-2016) a coincis cu perioada de definitivare a proiectului bugetului pe anul 2014, astfel, elaborarea CBTM a pierdut utilitatea.

În urma impedimentelor menționate, modificările și completările la legislație ce au rezultat din politicile bugetar-fiscale pe anul 2014 au fost adoptate numai pe 23 decembrie 2013.

Proiectul legii bugetului de stat pe anul 2014, în virtutea diverselor circumstanțe (factorul politic, revizuirea indicatorilor macroeconomici, elaborarea proiectului de buget pe anul 2014 în 3 variante, a sistemului nou de formare a raporturilor între bugetul de stat și bugetele UAT, intervenției misiunii și negocierilor suplimentare cu FMI) a fost prezentat Guvernului cu întârziere, reușind, până la urmă, să fie adoptat de către Parlament înainte de finisarea anului.

E de menționat că, în scopul eficientizării utilizării mijloacelor financiare publice, propunerile de buget ale autorităților publice centrale (APC) pentru anul 2014 au fost integral fundamentate în bază de programe. Astfel, în procesul de elaborare a proiectului bugetului de stat pe anul 2014 la elaborarea bugetelor pe programe au fost implicate toate APC (52) comparativ cu 29 – în anul 2013, în proiectul de buget fiind incluse 44 programe, cu 194 subprograme, în comparație cu anul 2013, pentru care au fost elaborate 28 programe, cu 114 subprograme. Respectiv, metoda de bugetare pe programe acoperă integral cheltuielile bugetului de stat comparativ cu 73% (fără serviciul datoriei de stat și transferurile la alte bugete) în anul 2013.

În scopul **implementării metodologiei bazate pe programe**, pe parcursul anului, au fost organizate instruirii cu suportul Programului Slovak-Aid „Finanțele publice pentru dezvoltare”: instruirea extinsă a APC, asistență la locul de muncă pentru 5 APC și asistență pentru consolidarea capacităților Ministerului Finanțelor în procesul examinării și consultării propunerilor de buget pe programe, precum și pentru perfecționarea documentației bugetare.

Pe parcursul anului 2013, a fost întreprinsă acțiuni întru promovarea în Parlament a proiectului legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, în lectură a două. Totodată, ca urmare a unor probleme apărute în cadrul discuțiilor cu FMI referitor la regulile bugetare, în special ceea ce se referă la nivelul deficitului bugetar, promovarea respectivului proiect de lege în lectură finală a fost amânată.

În anul 2013 s-a dispus realizarea celor mai urgente acțiuni, care să stabilească cadrul **sistemului de finanțare a autorităților administrației publice locale (APL)** și care să fie implementate cu prioritate, asigurând reformarea sistemului de transferuri și impozite partajate, statuarea acestuia pe baze obiective și previzibile, cu separarea bugetelor APL de nivelul întâi și nivelul al doilea, pentru a asigura un nivel cel puțin minim de servicii, cu condiția că sistemul să nu descurajeze efortul fiscal propriu și utilizarea rațională a resurselor.

Astfel, s-a reușit promovarea proiectului de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale și Codul Fiscal), care la 1 noiembrie 2013 a fost adoptat în lectură finală de către Parlament. Acesta prevede un nou sistem de formare a bugetelor unităților administrativ-teritoriale (UAT) începând cu 1 ianuarie 2015. Totodată, de la 1 ianuarie 2014, sistemul în cauză este aplicat pentru 4 UAT (raioanele Basarabeasca, Ocnița, Rîșcani și municipiul Chișinău).

Sistemul nou de formare a bugetelor UAT diferă de sistemul existent, prin următoarele:

- sistemul de transferuri cu destinație generală (de echilibrare bugetară) către bugetele UAT este bazat pe venituri, și nu pe costuri medii normative de cheltuieli pe cap de locuitor, estimate la nivel central;
- normativele de defalcare de la impozitele și taxele de stat sunt stabilite prin lege, pe tipuri de bugete ale UAT;
- transferurile cu destinație generală vor fi alocate direct, pe bază de formulă, distinctă pentru UAT de nivelul întâi și pentru cele de nivelul al doilea;
- transferurile cu destinație generală se vor calcula pe baza datelor din ultimul an pentru care există execuție bugetară definitivă și a datelor privind populația și suprafața;
- sistemul de învățământ preșcolar, primar, secundar-general, special și complementar (extrașcolar), precum și competențele delegate autorităților APL prin lege, vor fi finanțate prin transferuri cu destinație specială;
- stabilirea priorităților și utilizarea resurselor financiare disponibile (venituri proprii, defalcări de la impozitul pe venitul persoanelor fizice și transferuri cu destinație generală) vor aparține exclusiv APL.

În scopul familiarizării APL cu particularitățile noului sistem de formare a bugetelor UAT, pe parcursul lunilor august-decembrie 2013, Ministerul Finanțelor a

participat la seminare de instruire în 22 raioane, la care au participat președinți de raioane, consilieri raionali, primari și consilieri locali, precum și alți funcționari din cadrul APL atât de nivelul întâi, cât și de nivelul al doilea.

În scopul asigurării unui management eficient și transparent al finanțelor publice, pe parcursul anului 2013 au fost ajustate actele departamentale care reglementează modul de evidență contabilă în sistemul bugetar și raportarea executării bugetelor de toate nivelele prin sistemul trezorerial. Totodată, au fost elaborate mecanismele privind automatizarea operațiunilor valutare efectuate prin sistemul trezorerial la bugetele unităților administrativ-teritoriale și mecanismul de încasare și repartizare a veniturilor de stat regularizatoare precum și a efectuării transferurilor de la bugetul de stat la bugetele unităților administrativ-teritoriale (4 raioane pilot) întru asigurarea implementării noilor prevederi ale Legii nr. 397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale.

2.2. Executarea bugetului

Bugetul public național

În anul 2012 la bugetul public național au fost acumulate venituri în sumă totală de 36908,5 mil. lei, sau la un nivel de 99,6% față de sarcinile anuale. Față de anul 2012 încasările au înregistrat o creștere de 3378,2 mil. lei.

Din suma totală a veniturilor bugetului public național, veniturile fiscale au constituit 32192,8 mil. lei, iar încasările nefiscale – 1351,1 mil. lei. Sarcinile stabilite pe perioada dată au fost îndeplinite la nivel de 100,3% și 96,2%, respectiv. Comparativ cu anul 2012, veniturile fiscale s-au majorat cu 3329,6 mil. lei, iar încasările nefiscale cu 10,5 mil. lei.

Din suma totală a veniturilor bugetului public național, 55,9% revine veniturilor administrate de către SFS și 39,6% – veniturilor administrate de către Serviciul Vamal. Sarcina de colectare a veniturilor de către organele fiscale, prevăzută pentru anul 2013, a fost realizată la nivel de 99,4% (cu 123,7 mil. lei mai puțin decât suma preconizată) și de către organele vamale – la nivel de 100,7% (cu 105,3 mil. lei mai mult față de prevederile anuale). Totodată, față de anul 2012, încasările veniturilor administrate de către organele SFS au crescut cu 1595,3 mil. lei sau cu 8,4%, iar cele administrate de către organele Serviciului Vamal – cu 1993,8 mil. lei sau cu 15,8%.

Veniturile din mijloacele speciale ale instituțiilor publice au fost acumulate în sumă de 893,8 mil. lei sau la nivel de 98,4% față de prevederile anuale.

Veniturile fondurilor speciale au constituit 397,2 mil. lei sau 101,5% față de sarcinile anuale stabilite.

Pentru susținerea bugetului și pentru finanțarea proiectelor finanțate din surse externe din partea donatorilor externi și investitorilor autohtoni au fost debursate granturi în sumă de 2073,6 mil. lei.

Partea de cheltuieli a bugetului public național s-a executat în sumă de 38673,1 mil. lei, ceea ce constituie 96,4% față de prevederile anuale. Comparativ cu anul 2012, cheltuielile bugetului public național sînt în creștere cu 3299,6 mil. lei sau cu 9,3%.

Cheltuielile publice au fost direcționate pentru:

- realizarea programelor cu caracter social-cultural – 67,3%;
- domeniul economiei naționale – 15,0%;
- apărarea națională, menținerea ordinii publice și securitatea națională – 5,7%;
- servicii de stat cu destinație generală – 5,4%;
- alte domenii – 6,6%.

Executarea bugetului public național în anul 2013 s-a soldat cu un deficit în sumă de 1764,6 mil. lei sau circa 1,8% în PIB, față de circa 2,1% în PIB în anul 2012.

Soldurile la conturile bugetului public național la situația din 31 decembrie 2013 s-au micșorat, comparativ cu situația din 31 decembrie 2012, cu 199,1 mil. lei și au constituit 2802,3 mil. lei.

Bugetul de stat

În anul 2013, veniturile la bugetul de stat pe toate componentele au constituit 22436,4 mil. lei, ceea ce este mai puțin cu 108,7 mil. lei sau la nivel de 99,5% față de prevederile anuale. În comparație cu anul 2012, veniturile acumulate sînt mai mari cu 2345,8 mil. lei sau cu 11,7%.

La componenta de bază au fost acumulate venituri în sumă de 20125,3 mil. lei sau la nivel de 99,7%, ceea ce este cu 69,0 mil. lei mai puțin față de prevederile anuale. Comparativ cu anul precedent, încasările s-au majorat cu 2333,4 mil. lei sau cu 13,1%.

La componenta mijloace speciale, instituțiile publice finanțate de la bugetul de stat au acumulat venituri în sumă de 702 mil. lei, cu 3,6 mil. lei mai puțin sau la nivel de 99,5% față de prevederile anuale. În comparație cu anul 2012, încasările respective s-au micșorat cu 471,2 mil. lei, din contul instituțiilor de învățămînt superior de stat care începînd cu 1 ianuarie 2013 activează în condiții de autonomie financiară.

Veniturile componentei fonduri speciale în anul 2013 au constituit 385,6 mil. lei, cu 5,1 mil. lei mai mult, atîngînd un nivel de 101,3% față de prevederile anuale și fiind cu 26,5 mil. lei sau cu 7,4% mai mult în raport cu anul trecut.

Veniturile componentei proiecte finanțate din surse externe au constituit 1256,6 mil. lei, cu 41,3 mil. lei mai puțin sau la nivel de 96,8% față de prevederile anuale. Din suma totală, granturile interne și externe au însumat 1194,4 mil. lei, dintre care: granturi interne – 6,0 mil. lei și granturi externe – 1188,4 mil. lei. În comparație cu anul 2012, veniturile respective s-au majorat cu 483,5 mil. lei sau cu 62,5%.

Partea de cheltuieli a bugetului de stat pe toate componentele s-a realizat în sumă de 23901,8 mil. lei, cu 633,7 mil. lei mai puțin sau la nivel de 97,4% față de prevederile anuale, ceea ce este cu 2226,5 mil. lei sau cu 10,3% mai mult, comparativ cu anul 2012.

De la componenta de bază au fost efectuate cheltuieli în sumă de 20175,4 mil. lei sau la nivel de 98,9%, ceea ce este cu 232,1 mil. lei mai puțin față de prevederile anuale. Comparativ cu anul precedent, cheltuielile s-au majorat cu 1948,6 mil. lei sau cu 10,7%.

Cheltuielile din contul mijloacelor speciale au fost realizate în sumă de 720,8 mil. lei, cu 75,0 mil. lei mai puțin sau la nivel de 90,6% față de prevederi, micșorîndu-se cu 416,6 mil. lei în raport cu anul 2012, din contul instituțiilor de învățămînt superior de stat care începînd cu 1 ianuarie 2013 activează în condiții de autonomie financiară.

Cheltuielile fondurilor speciale au constituit 420,2 mil. lei, cu 88,2 mil. lei mai puțin sau la nivel de 82,7% din suma prevăzută anual, fiind cu 104,3 mil. lei mai mult sau cu 33% mai mult, comparativ cu anul trecut.

Cheltuielile proiectelor finanțate din surse externe au însumat 2618,5 mil. lei, cu 238,5 mil. lei mai puțin sau la nivel de 91,7% față de prevederile anuale. În comparație cu anul 2012, cheltuielile respective s-au majorat cu 616,6 mil. lei sau cu 30,8%.

Executarea bugetului de stat în anul 2013 s-a soldat cu un deficit în sumă de 1465,4 mil. lei.

Sursele de finanțare a deficitului au constituit:

- încasări de la VMS (+ 610,0) mil. lei;
- răscumpărarea VMS emise pentru asigurarea stabilității **financiare** (– 93,1) mil. lei;
- împrumuturile debursate din surse externe (+ 1271,3) mil. lei;
- rambursarea sumei principale (– 683,3) mil. lei;
- mijloacele din vânzarea și privatizarea patrimoniului public (+ 92,5) mil. lei;
- modificarea soldurilor (+ 130,8) mil. lei;
- alte surse (+ 137,2) mil. lei.

Soldurile la conturile bugetului de stat, comparativ cu începutul anului, s-au micșorat cu 130,8 mil. lei și la situația din 31 decembrie 2013 au constituit 1619,3 mil. lei.

Bugetele unităților administrativ-teritoriale

În anul 2013 partea de venituri a bugetelor UAT pe toate componentele a fost realizată în sumă de 9435,8 mil. lei, la nivel de 99,7% față de prevederile anuale. Din suma totală a veniturilor bugetelor UAT, circa 52,3% sau 4996,8 mil. lei constituie veniturile proprii (fără transferuri), sarcina acumulării a căror a fost realizată la nivel de 99,4% sau cu 28,3 mil. lei mai puțin față de prevederile anuale. Comparativ cu anul precedent, la bugetele UAT au fost încasate venituri proprii cu 494 mil. lei mai mult sau cu 11%.

La bugetele UAT, în anul 2013, de la bugetul de stat au fost alocate transferuri în sumă totală de 4439,0 mil. lei.

În perioada raportată, de la bugetele UAT s-au efectuat cheltuieli în sumă totală de 9536,6 mil. lei, cu 704,2 mil. lei mai puțin sau la nivel de 93,1% față de prevederile anuale, ceea ce este cu 616,0 mil. lei sau cu 6,9% mai mult, comparativ cu anul 2012.

În anul 2013 bugetele UAT au înregistrat un deficit în sumă de 100,8 mil. lei.

Soldurile la conturile bugetelor UAT, comparativ cu începutul anului, s-au majorat cu 123,1 mil. lei și la situația din 31 decembrie 2013 au constituit 819,7 mil. lei.

Bugetul asigurărilor sociale de stat

Partea de venituri a bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2013 a fost executată în sumă de 10609,0 mil. lei, (inclusiv transferurile de la bugetul de stat – 2828,1 mil. lei), ceea ce constituie 99,3% față de prevederile anuale sau cu 76,8 mil.

lei mai puțin. Veniturile proprii au fost executate în sumă de 7780,9 mil. lei, care comparativ cu anul 2012 s-au majorat cu 626,7 mil. lei sau cu 8,8%.

Partea de cheltuieli a bugetului asigurărilor sociale de stat a fost executată în sumă de 10735,3 mil. lei, cu 30,5 mil. lei mai puțin sau la nivel de 99,7% față de prevederile anuale, cu 980,2 mil. lei sau cu 10% mai mult față de anul 2012.

Executarea bugetului asigurărilor sociale de stat s-a încheiat cu un deficit în sumă de 126,3 mil. lei.

Soldurile la conturile bugetului asigurărilor sociale de stat, la situația din 31 decembrie 2013, au constituit 78,9 mil. lei, micșorându-se cu 126,3 mil. lei, comparativ cu începutul anului.

Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală

La fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală în anul 2013 au fost încasate venituri în sumă totală de 4161,0 mil. lei, (inclusiv transferurile de la bugetul de stat în sumă de 2161,2 mil. lei), ceea ce este cu 41,7 mil. lei sau cu 1% mai mult față de prevederile anuale. Veniturile proprii ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală au fost executate în sumă de 1999,8 mil. lei, care comparativ cu anul 2012 s-au majorat cu 173 mil. lei sau cu 9,5%.

Cheltuielile fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală au fost realizate în sumă de 4226,1 mil. lei, cu 93,2 mil. lei mai puțin sau la nivel de 97,8% față de prevederile anuale și cu 274,9 mil. lei sau cu 7% mai mult, comparativ cu anul 2012.

Executarea fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală a înregistrat un deficit în sumă de 65,1 mil. lei.

La situația din 31 decembrie 2013, soldurile la conturile fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală au constituit 284,4 mil. lei, micșorându-se cu 65,1 mil. lei, comparativ cu începutul anului.

Raportul operativ privind executarea bugetului public național în anul 2013, inclusiv pe componente, poate fi accesat urmărind link-ul: <http://minfin.md/reports/7?y=2013&m>.

2.3. Arierate bugetare: restanțele la plățile de bază, datoriile creditoare, datoriile agenților economici la împrumuturi față de Ministerul Finanțelor

Restanțele la plățile de bază față de buget

La situația din 31 decembrie 2013, restanțele la plățile de bază față de bugetul public național au constituit 1301,7 mil. lei, inclusiv cele administrate de SFS – 1021,6 mil. lei și de Serviciul Vamal – 280,1 mil. lei.

Astfel, la bugetul de stat restanțele la plățile de bază au constituit 815,3 mil. lei, la bugetele UAT – 243,0 mil. lei, la bugetul asigurărilor sociale de stat – 224,9 mil. lei și față de fondul asigurărilor obligatorii de asistență medicală – 18,5 mil. lei.

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2012, restanțele la bugetul public național s-au diminuat cu 248,1 mil. lei.

Datoriile debitoare

Conform datelor operative, la situația din 31 decembrie 2013, datoriile debitoare cu termen de achitare expirat ale instituțiilor finanțate de la bugetul de stat și bugetele UAT au constituit 107,3 mil. lei. În comparație cu începutul anului, datoriile menționate s-au majorat cu 49,5 mil. lei.

La bugetul de stat, la situația din 31 decembrie 2013, s-au înregistrat datorii debitoare cu termen de achitare expirat în sumă de 96,1 mil. lei, fiind în creștere cu 59,6 mil. lei față de 1 ianuarie 2013.

Cele mai mari datorii au admis următoarele APC: Agenția Rezerve Materiale – 76,2 mil. lei, Ministerul Afacerilor Interne – 5,7 mil. lei, Ministerul Economiei – 3,6 mil. lei, Ministerul Mediului – 1,9 mil. lei, Academia de Științe a Moldovei – 1,7 mil. lei, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare – 1,5 mil. lei, Secretariatul Parlamentului – 1,4 mil. lei, Serviciul de Informație și Securitate – 1,3 mil. lei, Ministerul Culturii – 0,8 mil. lei, Ministerul Finanțelor – 0,7 mil. lei, Ministerul Justiției – 0,5 mil. lei.

La bugetele UAT, la finele anului 2013, datoriile debitoare cu termen de achitare expirat au constituit 11,2 mil. lei, inclusiv la municipiul Chișinău – 10,2 mil. lei. Comparativ cu 1 ianuarie 2013, datoriile respective s-au micșorat cu 10,1 mil. lei, inclusiv la municipiul Chișinău – cu 10 mil. lei.

Datoriile creditoare

Conform datelor operative, la situația din 31 decembrie 2013, datoriile creditoare cu termen de achitare expirat ale instituțiilor finanțate de la bugetul de stat și bugetele UAT se cifrează la suma de 62,0 mil. lei. Comparativ cu începutul anului, datoriile menționate s-au majorat cu 0,1 mil. lei.

La bugetul de stat, la situația din 31 decembrie 2013, s-au înregistrat datorii creditoare cu termen de achitare expirat în sumă de 24,1 mil. lei, care comparativ cu 1 ianuarie 2013, s-au majorat cu 5,0 mil. lei.

Cele mai mari datorii au admis următoarele APC: Ministerul Afacerilor Interne – 11,1 mil. lei, Agenția Rezerve Materiale – 6,9 mil. lei, Ministerul Educației – 1,9 mil. lei, Ministerul Culturii – 0,7 mil. lei, Serviciul de Informație și Securitate – 0,6 mil. lei, Academia de Științe a Moldovei – 0,5 mil. lei, Ministerul Justiției – 0,5 mil. lei, Ministerul Apărării – 0,5 mil. lei.

La bugetele UAT datoriile creditoare cu termen de achitare expirat, la finele anului 2013, au constituit 37,9 mil. lei. Comparativ cu 1 ianuarie 2013, datoriile respective s-au micșorat cu 4,9 mil. lei, inclusiv la următoarele raioane: Rîșcani – cu 2,3 mil. lei, Briceni – cu 2,1 mil. lei, Rezina – cu 1,9 mil. lei, Taraclia – cu 1,9 mil. lei, municipiul Chișinău – cu 1,5 mil. lei, Ialoveni – cu 0,5 mil. lei.

Necâtînd la măsurile întreprinse, datoriile creditoare cu termen de achitare expirat rămân a fi majore la: UTA Găgăuzia – 14,1 mil. lei, municipiul Chișinău – 10,9 mil. lei, raioanele Briceni – 2,5 mil. lei, Taraclia – 1,7 mil. lei, Căușeni – 1,4 mil. lei, municipiul Bălți – 1,1 mil. lei, raioanele Ialoveni – 1,0 mil. lei, Florești – 0,8 mil. lei, Cantemir – 0,6 mil. lei, Orhei – 0,6 mil. lei.

Informația operativă privind datoriile debitoare și creditoare cu termen de achitare expirat ale instituțiilor finanțate de la bugetul de stat și bugetele unităților

administrativ-teritoriale poate fi accesată urmărind link-ul:
<http://mf.gov.md/archive/an2013/datorcredit>

Datoriile agenților economici la împrumuturi față de Ministerul Finanțelor

Datoria cu termen expirat la situația din 31 decembrie 2013 atât pentru împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor, cât și prin intermediul Directoratul Liniilor de Credit se cifrează la suma de 835,3 mil. sau 13,1% din suma datoriilor totale.

Comparativ cu soldul datoriilor de la finele anului 2012 se atestă o diminuare a datoriei cu termenul de achitare expirat de 78,8 mil. lei sau cu 3,8 p.p, determinată de onorarea parțială a plăților de către întreprinderile zootehnice și radierea datoriilor în legătură cu încetarea procesului de insolvabilitate.

La situația din 31 decembrie 2013, datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor pe împrumuturile interne și externe acordate sub garanția de stat a constituit 388,3 mil. lei, micșorându-se cu 15,9 mil. lei față de situația de la începutul anului.

Datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor pentru împrumuturile externe, acordate sub garanție de stat la situația din 31 decembrie 2013 a constituit 385,9 mil. lei (29,6 mil. dolari SUA), inclusiv datoria cu termen expirat - 313,7 mil. lei (24,0 mil. dolari SUA). Astfel, comparativ cu situația din 31 decembrie 2012, datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor pentru împrumuturile externe acordate sub garanție de stat s-a micșorat cu 15,9 mil. lei (3,8 mil. dolari SUA) sau cu 4%, această diminuare fiind determinată de rambursările efectuate de către debitorii garantați în favoarea Ministerului Finanțelor.

Datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor, formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturi interne, la situația din 31 decembrie 2013 a constituit 2,4 mil. lei, ce reprezintă dobânda și penalitatea calculată pentru dezafectarea mijloacelor bugetare.

La situația din 1 ianuarie 2013, datoria **Republicii Moldova pentru plata cotizațiilor de membru în organizațiile internaționale**, a constituit suma de 107,2 mil. lei. Pentru achitarea parțială a datoriilor, pe parcursul anului 2013, au fost alocate mijloace financiare în sumă de 15,3 mil. lei. Astfel, datorită respectării planurilor de reeșalonare a datoriilor istorice și onorării angajamentelor financiare în conformitate cu acestea, suma datoriilor se diminuează cu cca 8,1%.

III. Datoria de stat: surse atrase, sold, serviciul datoriei

3.1. Surse atrase

Surse externe

Pe parcursul anului 2013 pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe, cât și a suportului bugetar au fost negociate 8 acorduri de împrumut în valoare totală de aproximativ 580,7 mil. dolari SUA, inclusiv, dintre care 7 acorduri de finanțare, în valoare totală de 564,6 mil. EUR, au fost semnate.

Comparativ cu anul 2012, împrumuturile de stat externe contractate pe parcursul anului 2013 au crescut în valoare nominală cu 448,2 mil. dolari SUA.

Astfel, pe parcursul anului 2013 au avut loc intrări de împrumuturi de stat externe în sumă totală de **1 227,4 mil. lei (96,5 mil. dolari SUA)**, ceea ce reprezintă o micșorare cu 535,8 mil. lei (48,1 mil. dolari SUA) sau cu 30,4 % față de perioada similară a anului precedent, dintre care:

- *pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe* – 1 128,1 mil. lei (88,8 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă 91,9 % din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

- *pentru susținerea bugetului de stat* – 99,3 mil. lei (7,7 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă 8,1 % din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

Principalii creditorii ai Guvernului Republicii Moldova, pe parcursul anului 2013 au fost: Asociația Internațională pentru Dezvoltare, Banca Europeană de Investiții, Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare, Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agriculturii, Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei, UniCredit Bank Austria.

Surse interne

În vederea sporirii maturității valorilor mobiliare de stat (VMS), pe parcursul anului 2013 a fost modificată structura emisiilor VMS pe piața primară, preferința fiind acordată instrumentelor cu termen mai lung de circulație.

Astfel, a fost majorat volumul ofertei de bonuri de trezorerie (BT) cu scadența 182 și 364 zile, de la 60 mil. lei pînă la 67 mil. lei și de la 37 mil. lei pînă la 45 mil. lei respectiv.

Concomitent, a fost micșorat volumul ofertei de BT cu scadența 91 zile, de la 43,0 mil. lei pînă la 40,0 mil. lei. Ponderea majoră în totalul VMS comercializate în anul 2013 o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (42,8%), urmată de cele cu scadența de 91 zile (28,2%) și 364 zile (28,0%).

Ca rezultat al acțiunilor întreprinse, ponderea cea mai mare în totalul VMS aflate în circulație pe piața primară, la situația din 31 decembrie 2013, au înregistrat-o BT cu scadența 364 zile (47,1%), urmată de BT cu scadența 182 zile (36,6%) și 91 zile (11,6%). Comparativ cu situația de la finele anului 2012, BT cu scadența 364 zile în circulație s-au majorat cu 7,1 p. p., iar bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile și 91 zile s-au micșorat cu 2,4 p. p. și 2,9 p. p. respectiv. Astfel, scadența medie ponderată anuală a VMS aflate în circulație la situația din 31 decembrie 2013 s-a majorat cu 5 zile față de situația de la începutul anului și a constituit 212 zile.

În scopul menținerii unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS, Ministerul Finanțelor pe parcursul anului 2013 permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a plasat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii. Astfel, de la începutul anului 2013 rata medie a dobânzii nominală la VMS a constituit 5,55%, ce este cu 0,55 p.p mai mică comparativ cu anul 2012.

La capitolul dezvoltarea pieței VMS, a fost ajustat cadrul normativ aferent VMS la condițiile de implementare a platformei unice de tranzacționare a instrumentelor monetar-valutare. Astfel, Ministerul Finanțelor în comun cu Banca Națională a Moldovei au aprobat la 17 mai 2013 Regulamentul cu privire la plasarea și răscumpărarea VMS în forma de înscrieri în conturi. Din data intrării în vigoare a Regulamentului, 1 iulie 2013, operațiunile de plasare a VMS sînt organizate prin intermediul sistemului informațional Bloomberg Auction System (BAS).

3.2. Soldul datoriei

La situația de la 31 decembrie 2013, soldul datoriei de stat a constituit 23521,5 mil. lei, majorându-se cu 2336,8 mil. lei sau 11% comparativ cu situația de la începutul anului, ca rezultat al sporirii datoriei de stat externe cu 1820,0 mil. lei (sau cu 44,6 mil. dolari SUA) și respectiv a datoriei de stat interne cu 516,9 mil. lei.

Conform datelor privind PIB-ul estimat pentru anul 2013, ponderea datoriei de stat în PIB la situația din 31 decembrie 2013 a constituit 24,1%, înregistrând, practic același nivel ca și în perioada similară a anului 2012.

În ce privește structura după tipului datoriei, datoria de stat la situația din 31 decembrie 2013 a fost formată din 71,6% - datoria de stat externă și 28,4%- datoria de stat internă. În dinamică se observă că ponderea datoriei de stat externe s-a majorat față de situația similară a anului 2012 cu 0,7 p.p.

Datoria de stat externă

La situația din 31 decembrie 2013, soldul datoriei de stat externe a constituit 16845,8 mil. lei (1 290,2 mil. dolari SUA). Soldul datoriei de stat externe, exprimat în lei moldovenești, s-a majorat de la începutul anului 2013 cu 1820 mil. lei sau cu 12,1%.

Această evoluție se datorează majorării ratei de schimb a monedei naționale față de dolarul SUA la situația din 31 decembrie 2013, precum și datorită majorării soldului datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA, care a înregistrat o majorare de 44,6 mil. dolari SUA (sau cu 3,6 %), creștere justificată de valoarea pozitivă a finanțării externe nete în sumă de 42,2 mil. dolari SUA.

Ca pondere în PIB, la 31 decembrie 2013, datoria de stat externă a înregistrat 17,3%, majorându-se comparativ cu situația de la 31 decembrie 2012 cu 0,2 p.p.

Datoria de stat internă

La situația din 31 decembrie 2013, **datoria de stat internă** a constituit **6675,8 mil. lei**, dintre care:

- VMS emise pe piața primară	4426,1 mil. lei (66,3%)
- VMS emise pentru asigurarea stabilității financiare	186,3 mil. lei (2,8%)
- VMS convertite	2063,4 mil. lei (30,9%)

Comparativ cu situația din 1 ianuarie 2013, datoria de stat internă s-a majorat cu 516,9 mil. lei sau cu 8,4%. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs din contul majorării emisiunii VMS pe piața primară cu 610,0 mil. lei și răscumpărării VMS pentru asigurarea stabilității financiare în sumă de 93,1 mil. lei.

Ca pondere în PIB, datoria de stat internă a constituit 6,8%, micșorându-se comparativ cu anul 2012 cu 0,2 p.p.

3.3. Serviciul datoriei de stat

Pe parcursul anului 2013 pentru serviciul datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 492,6 mil. lei, inclusiv pentru serviciul datoriei de

stat externe în valoare de 186,2 mil. lei și pentru serviciul datoriei de stat interne în valoare de 306,4 mil. lei.

Comparativ cu anul precedent, sumele destinate serviciului datoriei de stat s-au micșorat cu 26,1% sau cu 173,8 mil. lei, ca urmare a micșorării ratelor dobânzii la VMS comercializate pe piața primară, ce concomitent a atras după sine și micșorarea ratelor dobânzii la VMS convertite și, respectiv diminuarea sumele pentru deservirea datoriei de stat interne. În aceeași perioadă, serviciul datoriei de stat externe s-a majorat cu 5,4%.

Astfel, ponderea cheltuielilor aferente serviciului datoriei de stat în veniturile pe componenta de bază a bugetului de stat, la sfârșitul anului 2013, conform datelor operative, a înregistrat 2,4% sau cu 1,3 p.p mai puțin decât finele anului 2012.

IV. Inspectarea financiară: premise, priorități, provocări și realizări

Inspekția financiară, în anul 2013 a continuat reformarea și perfecționarea activității în domeniul de activitate, inclusiv perfecționarea cadrului normativ, instituțional și profesional.

Întru perfecționarea organizării și desfășurării activității de inspectare, precum și asigurarea calității materialelor de inspectare și a realizării rezultatelor de către Inspekția financiară au fost elaborate, aprobate și puse în aplicare metodologiile privind efectuarea inspectărilor (controalelor) financiare în domeniile învățământului, culturii, științei și sportului, ocrotirii sănătății și protecției sociale, justiției, ordinii, publice și apărarea statului, elaborării și execuției bugetelor și gestionarea patrimoniului UAT, precum și în sectorul real al economiei naționale – întreprinderi de stat și societăți comerciale cu cotă – parte a statului.

Acestea au permis efectuarea inspectărilor mai calitative în paralel cu stabilirea unei conlucrări fructuoase cu ministerele de resort și organele APL, organele de drept și serviciile desconcentrate, prin organizarea sistemică a unor ședințe de comunicare a rezultatelor constatate, seminare și mese rotunde în scopul înlăturării încălcărilor și reparării prejudiciului cauzat statului.

Activitatea de inspectare financiară

În perioada de referință în vederea asigurării executării programului de activitate și executării misiunii, Inspekția, în perioada raportată, a efectuat în total 1587 inspectări (controale) financiare, inclusiv conform programului aprobat - 1080, conform indicațiilor organelor superioare ale puterii de stat - 10, la solicitarea organelor de drept – 163, Ministerului Finanțelor - 40, altor solicitări și petiții - 184.

În rezultatul inspectărilor (controalelor) financiare efectuate au fost depistate pagube în sumă de 112,3 milioane lei, inclusiv cheltuieli nelegitime – 57,6 milioane lei, lipsuri – 5,5 milioane lei, alte pagube – 49,2 milioane lei.

Au fost calculate sume la buget – 13,4 milioane lei și încasate – 13,8 milioane lei.

Ca rezultat al acțiunilor întreprinse, a fost acoperită pagubă în sumă de 24,0 milioane lei, inclusiv cheltuieli nelegitime – 11,2 milioane lei, lipsuri - 3,0 milioane lei, altă pagubă – 7,7 milioane lei, paguba depistată din anii precedenți – 2,0 milioane lei.

În scopul întreprinderii acțiunilor privind acoperirea integrală a pagubelor cauzate și tragerea la răspundere a persoanelor vinovate au fost expediate în adresa

organelor de drept 277 materiale, suma constituind 132,7 milioane lei, fiind intentate 34 dosare penale, iar în 32 cazuri s-a primit refuz.

În scopul conștientizării răspunderii pentru gestionarea și evidența conformă a finanțelor și bunurilor publice au fost întocmite 1469 **proces-verbale cu privire la contravenție**, fiind aplicate și încasate sancțiuni în sumă de 1,4 milioane lei.

V. Achiziții publice: premise, priorități, provocări și realizări

În scopul îmbunătățirii sistemului de achiziții publice pe parcursul anului 2013 au fost elaborate un șir de acte legislative și normative, care vin atât să îmbunătățească cadrul legal, cât și să-l completeze.

Cadrul regulator în domeniul achizițiilor publice a fost consolidat prin aprobarea a patru regulamente care reglementează procedurile de achiziții publice și elaborarea altor două regulamente, în scopul ajustării cadrului normativ național la standardele internaționale.

Pe parcursul anului 2013 a continuat dezvoltarea SIA „Registrul de Stat al Achizițiilor Publice”. Prin intermediul acestui sistem, cele 98 de autorități ale APC, au fost inițiate și desfășurate prin intermediul acestui sistem 1 085 de proceduri de achiziții publice, în rezultatul cărora au încheiate 1 381 contracte de achiziții în sumă de 3383,2 mil. lei.

Realizări în activitatea de bază a Agenției Achiziții Publice

Diseminarea informațiilor privind procedurile de achiziție publică a fost asigurată prin menținerea paginii oficiale (www.tender.gov.md), editarea Buletinului Achizițiilor Publice și prin desfășurarea întrunirilor, meselor rotunde, atelierelor de lucru. În scopul asigurării implementării prevederilor Legii privind achizițiile publice, a fost majorat volumul informației publicat în Buletinul Achizițiilor Publice. Pe de altă parte, întru asigurarea transparenței și excluderea factorului uman în procesul de înregistrare a operatorilor economici la o procedură de achiziție publică, în Buletinul Achizițiilor Publice a fost publicată și informația referitoare la rechizitele bancare ale fiecărei autorități contractante. Astfel, operatorii economici pot efectua operațiunile privind achitarea taxei pentru documentele de licitație fără a se deplasa la sediul autorității contractante, ceea ce exclude cazurile de refuz de a elibera documentele de licitație din motivul neachitării taxei corespunzătoare, precum și a impedimentelor artificiale pe care le creează în unele cazuri autoritățile contractante.

Asigurând transparența inițierii și desfășurării:

- licitațiilor deschise (publice), desfășurate prin metoda tradițională pe hârtie, au fost publicate 2292 anunțuri. Potrivit obiectului de achiziție au fost inițiate licitații pentru achiziționarea de produse alimentare (416 licitații), produse petroliere și cărbune (183 licitații), medicamente și reactive de laborator (89 licitații), echipamente medicale și piese de schimb, produse parafarmaceutice (145 licitații), autovehicule, mașini de lucru (177 licitații), lucrări de construcție, reparație și reconstrucție (464 licitații) și alte bunuri și servicii. În rezultatul desfășurării licitațiilor publice, au fost încheiate de către autoritățile contractante 12593 contracte de achiziție în sumă totală de 3624,1 mil. lei. În rezultatul licitațiilor deschise (publice) desfășurate prin intermediul SIA RSAP au fost încheiate de către autoritățile contractante 1004 contracte de achiziție în sumă totală de 3 227,57 mil. lei

De către autoritățile contractante au fost prezentate Agenției pentru examinare și înregistrare acordurile adiționale la contractele de bază în sumă de 268,4 mil. lei (ceea ce reprezintă 7,41 % din valoarea contractelor inițiale) - acorduri de majorare și 87,8 mil. lei (ceea ce reprezintă 2,42 % din valoarea contractelor inițiale) - acorduri de micșorare/rezilieri;

- concursurilor prin metoda cererii ofertelor de prețuri, desfășurate prin metoda tradițională pe hârtie, au fost publicate 6693 anunțuri. Din numărul total de concursuri inițiate și desfășurate prin metoda cererii ofertelor de prețuri cu publicare obligatorie a invitațiilor de participare, la 5210 de concursuri au fost prezentate dări de seamă spre înregistrare la Agenție, în rezultatul cărora au fost semnate 10307 contracte în valoare totală de 940,3 mil. lei. Totodată, Agenția a înregistrat 650 dări de seamă privind majorarea contractelor în sumă de 22,7 mil. lei (ceea ce reprezintă 2,42% din valoarea contractelor inițiale), 855 dări de seamă privind micșorarea/reziliera contractelor în sumă de 10 mil. lei (ceea ce reprezintă 1,06 % din valoarea contractelor inițiale), și 1236 de dări de seamă privind prelungirea termenului de valabilitate al contractelor/alte modificări. În rezultatul concursurilor prin metoda cererii ofertelor de prețuri desfășurate prin intermediul SIA RSAP au fost încheiate de către autoritățile contractante 377 contracte de achiziție în sumă totală de 155,67 mil. lei

Din numărul total de concursuri desfășurate prin metoda cererii ofertelor de prețuri, fără publicare în Buletinul Achizițiilor Publice la 2937 de concursuri au fost prezentate dări de seamă spre înregistrare la Agenție, în rezultatul cărora au fost semnate 2905 contracte în valoare totală de 206 mil. lei. De asemenea, în această perioadă, Agenția a înregistrat 118 dări de seamă privind majorarea contractelor în sumă de 1,2 mil. lei (ceea ce reprezintă 0,57 % din valoarea contractelor inițiale), 27 dări de seamă privind micșorarea/reziliera contractelor în sumă de 0,8 mil. lei (ceea ce reprezintă 0,37% din valoarea contractelor inițiale), 102 dări de seamă privind prelungirea contractelor și alte modificări efectuate de autoritățile contractante în procesul realizării contractelor de achiziție publică prin cererea ofertelor de prețuri.

Agenția a examinat corectitudinea desfășurării procedurii de achiziție dintr-o singură sursă de către autoritățile contractante, în rezultatul cărora au fost încheiate și înregistrate 1133 acte juridice de achiziție, în sumă totală de 373,2 mil. lei.

Analizând informația privind numărul total al contractelor încheiate în rezultatul tuturor procedurilor de achiziție publică, se atestă că în perioada anului 2013 de către autoritățile contractante au fost realizate proceduri de achiziții publice în valoare totală de 9378 mil. lei, cu 3500 mil. lei mai mult decât în perioada anului 2012, ceea ce reprezintă o creștere de 59,5%.

Totodată, în anul 2013 se atestă o tendință pozitivă de creștere a ponderii achizițiilor publice realizate prin procedurile anunțate în Buletinul Achizițiilor Publice, și anume 86,8% din volumul total al achizițiilor publice față de 85,2% în anul 2012. Acest lucru se datorează în mare parte faptului că în anul 2012 a fost modificat pragul de publicare obligatorie pentru procedurile de cerere a ofertelor de prețuri de la 50 mii lei pentru achiziția de bunuri și servicii și 100 mii lei pentru achiziția de lucrări.

În această perioadă, în cadrul procedurilor de achiziție publică, din partea operatorilor economici au parvenit 1179 contestații. Examinând obiecțiile expuse în contestațiile operatorilor economici, 600 pretenții au fost respinse, constatându-se că deciziile grupului de lucru sînt conform legislației cu incidență în domeniul achizițiilor publice, 39 de pretenții au fost satisfăcute, cu operarea modificărilor corespunzătoare în documentele de licitație, prelungirea termenilor de depunere a ofertelor, desemnarea contestatorilor drept cîștigători ai procedurilor de achiziție, precum și 77 contestații au fost satisfăcute parțial.

De asemenea, în rezultatul examinării contestațiilor depuse, au fost anulate 125 licitații, 32 licitații au fost parțial anulate și 113 concursuri prin metoda cererii ofertelor de prețuri total anulate. Este de menționat faptul, că în rezultatul examinării și soluționării contestațiilor pe cale amiabilă, de către operatorii economici au fost retrase 54 contestații.

În rezultatul examinării contestațiilor depuse, în instanțele de judecată au fost atacate deciziile de soluționare a acestora, întocmite pe marginea procedurilor de achiziție publică.

Informație detaliată privind activitatea Agenției Achiziții Publice poate fi accesată urmărind link-ul http://tender.gov.md/common/anunt/1/Raport_AAP_2013_anexe.pdf.

VI. Monitoringul economico-financiar al activității întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat: politici, rezultate și performanțe

Pe parcursul anului 2013, au fost desfășurate mai multe activități privind monitoringul financiar al activității economico-financiare a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat (în continuare – monitoring financiar). Conform datelor ultimei perioade de raportare, în Lista întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat monitorizate de către Ministerul Finanțelor, au fost incluse 225 întreprinderi de stat cu capital social în mărime de 6019,1 mil. lei, și 58 societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat în mărime de 3183,9 mil. lei, din care proprietatea statului – 3033,0 mil. lei.

Astfel, pe parcursul celor 9 luni de activitate, întreprinderile de stat au înregistrat venituri din vânzări în valoare de 4631,4 mil. lei, cu 156,4 mil. lei mai mult comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 2012, iar societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat – 7527,1 mil. lei, cu 243,4 mil. lei mai mult.

În partea ce vizează valoarea consumurilor și cheltuielilor, se menționează că, la situația din 30 septembrie 2013, întreprinderile de stat aveau înregistrate consumuri și cheltuieli în valoare de 4780,8 mil. lei, acestea fiind cu 70,0 mil. lei mai mari comparativ cu perioada celor 9 luni ale anului 2012, iar societățile pe acțiuni – 5693,4 mil. lei, valoarea cărora s-a diminuat cu 235,2 mil. lei față de perioada analogică a anului 2012.

Entitățile economice cu capital de stat, care în anul 2012 au obținut profit, au transferat pe parcursul anului 2013, la bugetul de stat, venituri sub formă de defalcări în sumă de 33,7 mil. lei și dividende în sumă de circa 140 mil. lei, ceea ce constituie 100,67% și, respectiv 100,06% din suma aprobată în buget.

Totodată, în urma privatizării/ vânzării bunurilor proprietate publică, în anul 2013, în bugetul de stat au fost încasate mijloace bănești în mărime de 31,9 mil. lei sau cu 13,4% mai puțin în comparație cu anul precedent. De asemenea, veniturile bugetului de stat de la vânzarea pachetelor de acțiuni și/ sau părților sociale, în anul 2013, au constituit 56 mil. lei, sau cu 39,0% mai puțin în comparație cu anul 2012, iar din privatizare conform proiectelor individuale - 12,4 mii lei.

VII. Contabilitate și audit în sectorul corporativ: reglementări, rezultate și performanțe

În scopul implementării reformei contabilității și auditului în sectorul corporativ, conform prevederilor Legii contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 și Legii privind activitatea de audit nr.61-XVI din 16.03.2007, au fost elaborate și promovate un șir de acte normative și departamentale în domeniul contabilității și auditului în sectorul corporativ, printre cele inovatoare fiind: aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate (SNC) și a Planului general de conturi contabile, precum și aprobarea Recomandărilor metodice privind tranziția la noile Standarde Naționale de Contabilitate.

Documentele în cauză, reprezintă standarde și interpretări, bazate pe Directivele UE și pe Standardele internaționale de raportare financiară, care stabilesc reguli generale obligatorii privind ținerea contabilității și raportarea financiară, ținându-se cont, totodată, de cerințele legislației în vigoare și de nivelul actual de dezvoltare economică a entităților autohtone.

În scopul asigurării unui grad relevant de veridicitate a rapoartelor financiare, SNC urmează a fi implementate într-un set unic, începând cu 1 ianuarie 2014, dar și vor contribui la ameliorarea cadrului normativ de raportare financiară a entităților ce vor aplica SNC, conform cerințelor reglementărilor contabile internaționale.

Pe pagina web oficială a ministerului au fost plasate Standardele Internaționale de Raportare Financiară, ajustate la situația din 9 octombrie 2013, prezentate de către Comitetul pentru Standardele Internaționale de Contabilitate.

În anul 2013 au fost organizate 25 examene pe discipline la care au participat 51 candidați. În urma susținerii examenului de calificare, la 19 persoane, în baza deciziei Comisiei de certificare, li s-a conferit calificarea „Auditor pentru auditul general”, cu eliberarea de către Ministerul Finanțelor a certificatelor de calificare a auditorului.

VIII. Activități generale instituționale

Transparența în procesul decizional

În scopul implementării Legii nr.239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional, Ministerul Finanțelor, pe parcursul anului 2013, a oferit posibilitatea cetățenilor și altor părți interesate, să intervină în procesul de formare a proiectelor de acte normative, supuse dezbaterii de către instituție, în vederea furnizării, după caz, a recomandărilor și propunerilor.

Proiectele de acte legislative și normative (de decizii) au fost elaborate prin respectarea prevederilor Legii nr.780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative și

a Legii nr.317-XV din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale.

Pe parcursul anului 2013, de către Ministerul Finanțelor, au fost elaborate 158 proiecte de acte legislative, normative, ordine cu caracter normativ. Din numărul total al proiectelor elaborate, 136 au fost adoptate, pe parcursul anului 2013.

Concomitent, în perioada respectivă, în regim de urgență au fost elaborate și adoptate 6 acte normative.

În cadrul elaborării proiectelor de decizii, consultarea părților interesate a fost efectuată atât pe calea informării generale, prin plasarea pe pagina web a Ministerului Finanțelor, a proiectelor cu materiale adiționale, cât și prin informarea direcționată a APC și organizații neguvernamentale.

Managementul resurselor umane și formare profesională

Politica de personal în cadrul Ministerului Finanțelor s-a îmbunătățit semnificativ în anul 2013 datorită aplicării conforme a prevederilor legislației în domeniul gestionării funcției publice și statutului funcționarului public, în scopul sporirii competenței profesionale a funcționarilor publici.

În temeiul prevederilor Regulamentului cu privire la ocuparea funcției publice vacante prin concurs, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 201 din 11 martie 2009, pe parcursul anului 2013 au fost organizate în total 8 concursuri, dintre care 5 concursuri repetate. Ca urmare au fost selectate și numite în funcții publice 40 persoane.

În conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la perioada de probă pentru funcționarul public debutant, pe parcursul anului 2013, au fost confirmați în funcțiile publice și li s-au conferit gradele de calificare la 49 de funcționari publici debutanți.

Pe parcursul anului 2013, de perfecționare profesională a au beneficiat 245 de funcționari la cele 68 cursuri tematice de instruire externă organizate, implicit: în cadrul Academiei de Administrare Publică, la Comanda de Stat (15 cursuri) - 98 persoane, la cursuri pentru funcționarii publici debutanți -29 persoane, peste hotare - 50 persoane, cu suportul altor prestatori de servicii de instruire 4 cursuri 94 persoane).

Managementul documentelor

În perioada de referință, în adresa ministerului au fost înregistrate 1131 acte legislative și normative, 52 interpelări ale deputaților, 1934 indicații ale Parlamentului, Președintelui și Guvernului Republicii Moldova, 520 proiecte de hotărâri ale Guvernului prezentate spre contrasemnare. Paralel cu cele relatate, în cadrul ministerului au parvenit spre examinare 24610 solicitări de la ministere, agenții, organizații internaționale, agenți economici și 503 adresări de la persoanele fizice (petiții). Din numărul total de documente intrate în minister (29521) 1910 au fost luate la control, din ele au fost executate cu depășirea termenului stabilit 17,7%.